
SPIS TREŚCI

WSTĘP	11
1. Cele pracy	11
2. Chronologia i geografia	13
3. Stan badań	15
4. Struktura pracy	18
Rozdział I	
CMENTARZYSKA I OBRZĄDEK POGRZEBOWY NA KUJAWACH	21
1. Cmentarzyska w dotychczasowych badaniach naukowych	21
1.1. Wstęp	21
1.2. Historia badań nad cmentarzyskami kujawskimi	23
1.3. Konkluzje	38
2. Tempo chrystianizacji a zmiana obrządku pogrzebowego i chronologia pierwszych cmentarzysk szkieletowych	38
2.1. Wstęp	38
2.2. Cechy chrześcijańskiego obrządku pogrzebowego	40
2.2.1. Kremacja a inhumacja	43
2.2.2. Cmentarzyska przykościelne	49
2.2.3. Pogańskie obrzędy pogrzebowe (tryzny) i dary grobowe	54
2.2.4. Inne zjawiska związane z obrzędowością pogrzebową	58
2.3. Obrządek szkieletowy na terenie władztwa Piastów w drugiej połowie X i na początku XI wieku	64
2.4. Konkluzje	68
3. Cmentarzyska kujawskie w X–XII wieku w świetle najnowszych badań nad konwersją religijną władztwa Piastów	69
3.1. Wstęp	69
3.2. Najstarsze cmentarzyska szkieletowe na Kujawach	70
3.3. Nekropole/groby ciałałpalne	76
3.4. Najstarsze cmentarzyska przykościelne	82
3.5. Dary grobowe	89
3.6. Tryzny	98

3.7. Wyposażenie osobiste związane ze sferą kultu chrześcijańskiego i pogańskiego	99
3.8. Wyposażenie grobowe	106
3.9. Orientacja pochówków	111
3.10. Pochówki z układem ciał na plecach i z rękami skrzyżowanymi na miednicy	119
3.11. Konkluzje	122

Rozdział II

ORGANIZACJA KOŚCIELNA NA KUJAWACH W X–XII WIEKU	127
1. Diecezja kujawska	127
1.1. Wstęp	127
1.2. Dotychczasowe badania nad organizacją diecezjalną na Kujawach – hipotezy i podstawa źródłowa	129
1.3. Konkluzje	166
2. W kręgu archidiaconatów, dekanatów i wczesnych parafii	168
2.1. Wstęp	168
2.2. Archidiaconaty i dekanaty	169
2.3. Wczesne parafie w świetle badań historycznych (historia, historia sztuki, archeologia)	170
2.4. Konkluzje	193

Rozdział III

PIERWSZE KOŚCIOŁY I NAJSTARSZE WSPÓLNOTY ZAKONNE NA KUJAWACH	195
1. Wstęp	195
2. Wiek X–XI	197
2.1. Kruszwica – kościół pw. św. Wita	197
2.2. Kruszwica – kolegiata pw. św. Piotra	200
2.3. Włocławek – kościół pw. św. Jana	201
2.4. Parchanie, Piotrków Kujawski, Radziejów	204
3. Wiek XII	208
3.1. Kruszwica – kolegiata pw. św. Piotra	208
3.2. Krusza Zamkowa	210
3.3. Stary Brześć i kościół pw. św. Piotra	211
3.4. Strzelno – rotunda pw. św. Prokopa (Krzyża) i kościół pw. Świętej Trójcy i Najświętszej Marii Panny	213
3.5. Inowrocław – kościół pw. Imienia Najświętszej Marii Panny	216
3.6. Kościelec – kościół pw. św. Małgorzaty	219
3.7. Ostrowąs – kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	222
3.8. Włocławek – kościół pw. św. Jana	224
3.9. Włocławek – katedra pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny	227
3.10. Gniewkowo – kaplica	229
3.11. Kowal	232
3.12. Bydgoszcz, Ludzisko, Ostrowo nad Gopłem, Chocień	233
3.13. Kościelna Wieś, Lubanie, Łabiszyn	235

3.14. Chalno, Dźwierzchno, Płonkovo	239
3.15. Inne domniemane kościoły z XII wieku	242
4. Konkluzje	248
ZAKOŃCZENIE	251
MAPA: Rozmieszczenie kościołów i cmentarzysk na Kujawach w X–XII wieku	257
BIBLIOGRAFIA	259
WYKAZ SKRÓTÓW BIBLIOGRAFICZNYCH	287
INDEKS OSÓB	289
INDEKS NAZW MIEJSCOWYCH	299
SUMMARY: Cuiavia Christiana. On the threshold of Christianity and the Church in Kuyavia in the 10 th -12 th centuries	303